

Eftertankar om kaos och förändring

Kastelholmssamtalen 2018 är över. Flera månaders arbete kan lämnas bakom med en viss känsla av tomhet, som efter varje större ansträngning. Temat för samtalen i år var 'Media, makt och mod – om trovärdighet och tillit i det offentliga samtalet' och inspelningen av samtalet på slottet finns tillgänglig på nätet. Rundabordssamtalet hölls sedvanligt på Smakbyn och sträckte sig i alla de riktningar som rubriken medgav. Säkert blir det olika intryck och impulser kvar hos deltagarna. Hos mig är det två ord som stannar i minnet: kaos och förändring.

Vad gör vi när informationsflödet är kaotiskt och det är svårt att värdera trovärdighet hos de många avsändarna? Vad gör vi när det politiska livet är kaotiskt och ingenting tycks fungera såsom man är van vid? Vad gör vi när globaliseringen, samhällsutvecklingen, kommunikationsmedlen och den nya teknologin gör att vi kommer i kontakt med en obeskrivligt stor mängd ny information, nya människor och nya tekniska lösningar?

Komplexitet kan upplevas som ett farofyllt kaos.

Men komplexitet är egentligen ingenting nytt i sig. Under 1900-talets början växte det fram nya samhällsordningar i Norden där alla medborgare fick rösträtt och där välfärdsstaten och rättsstaten utvecklades. Det vi ibland kallar för våra 'homogena' nordiska länder är inget annat än en rad överenskommelser om samhällets mål och styrmedel, i synnerhet genom grundlagar. Våra samhällen kom helt enkelt överens om att 1800-talets kaotiska år av debatter, spänningar och konflikter skulle lösas. Våra samhällen skulle förändras.

Vi befinner oss idag mitt inne i en ny period av komplexitet, obalans och förändring. Vi kan utnyttja många olika resurser för att främja den typ av diskussion, insats och innovation som behövs för att uppnå nästa fas av samhällelig överenskommelse. Nya frågor om pluralism, hållbarhet, digitalisering, artificiell intelligens, personlig integritet och mänskliga rättigheter gör sig gällande idag. Nya moraliska och juridiska regler behövs och håller på att ta form.

Vad kan vi göra?

Vi tar det lugnt och tänker efter. Att agera snabbt är inte alltid den klokaste strategin i komplicerade situationer. Vi låter inte digitaliseringens hastighet få våra känslor svälla över alla breddar och skada förnuftets verktyg. Vi tar ansvar för våra egna val och för våra barns val. Vi står för våra åsikter. Vi försvarar yttrande- och informationsfriheten. Vi angriper inte våra meningsmotståndare på osakliga grunder. Vi läser även sådant som inte serveras oss automatiskt genom sociala medier. Vi tar hand om det vi kan ta hand om och skapar förutsättningar för förändring där vi kan. Vi lyssnar, frågar och samtalar, samtalar, samtalar. Vi ses nästa år på Kastelholm!

*Sia Spiliopoulou Åkermark
Direktör, Ålands fredsinstitut*

Texten publicerades i Ålandstidningen 29.3.2018

